

KRISIAN ESKU HARTZEKO MARKOA. AURRETIAZKO GAIAK

Baliabideen aurkezpenean esan dugun bezala, gero eta kezka handiagoa dago zenbait ikasleren portaeretik. Gutxiengoa dira, baina kezka sortzen dute eta, batzuetan, larritu egiten dituzte hezten saiatzen diren familia eta profesional asko. Ikasle horiek autoerregulatzeko zailtasunekin lotutako hezkuntza-premiak dituzte, eta haiek ere maneiatzeko oso zailak diren kezkak eta larritasunak bizi dituzte.

Egoera horrek erronka maila bat dakarkigu, eta gainditu ahal izateko ezinbestekoa da eragindako ikaslearen eta hezkuntza-komunitatearen gaikuntza mailakatua lortzea. Gaikuntza honek, ere jokabidea erregulatzen eta espazio komunean parte hartzen eta ikaste lagundu behar dio.

Proposatzen diren baliabideek ikasle horiekiko hezkuntza-erantzuna birplanteatu eta berrantolatu nahi dute, zailtasun horiei aurre egiteko bide posibleak daudela hautematen laguntzeko. Zer bide aukeratu dugu eta zergatik?

Hasteko, krisi-egoeretan jarduteko protokoloak egin behar dira, hainbat ikastetxek adierazitako premia bati erantzuteko. Hain errealitate konplexuari erantzuteko abiapuntua dela uste dugu. Lehenengo urratsa da ikaslea eta hezkuntza-komunitatea seguruago sentitzea. Neurri batzuk hartu behar dira, ikastetxe bateko pertsona guztiek jakin dezaten zeri heldu, beraz, ziurgabetasuna murrizteko.

Proposatutako jarduketa bakoitzean, esku-hartze bat bilatzen dugu, haurrei eta nerabeei lagunduko diona gizarte-testuinguru konplexuetan (hala nola eskola-testuinguruetan) erregulatzen ikasten, sentitzen duten ondoez emozional handia onartzen eta gainditzeko, edo jokabide funtzionalagoetara eta moldagarriagoetara bideratzen. Ezin dutenez bakarrik egin, armazoi bat sortu nahi dugu, pertsonen arteko harremanen eta laguntza komunitarioen amaraun bat, ikasteak ikusteko laguntza profesional eta solidarioak gero eta kontrolik gabeko egoera gehiago saihestu ditzakeela.

Hezkuntza-ingurunean gaudenez, neurri zuzentzaileek izaera hori izaten jarraituko dute. Jokabide-gainezkatzea araudi-gainezkatzearekin lotuta dago askotan; esku-hartze eraginkorra ezin da izan erregulatu ezin den gizarte-testuingurutik aldentzea, orduan nabarmen murrizten baitira probatzeko eta ikasteko aukerak. Hala ere, bere ondoezak eta bizitzan dituen zailtasunek, oso handiak direla onartuz, ez dute inola ere justifikatuko besteekiko eta bere buruarekiko agresibitatea, bere adierazpen anitzetan. Horrek esan nahi du errapazio- eta gizartearentzako onura-neurriak izango direla erabakitzen diren neurri zuzentzaileen lehenengo aukerak.

Bestalde, nabarmendu nahi dugu jarraibide, jarrera, komunikazio mota edo gainezka dauden ikasleen aurrean zer egin behar den kontuan hartu behar direla ekarpen sendoak eta ebidentzian oinarritutakoak. Horregatik erabaki genuen osasun mentalaren arloan adituak izatea, zehazki José Manuel López Bragado psikiatrarekin. Ikerketak, praxi profesional tekniko eta deontologikoak mundu klinikoan behar adina adostasun sortu ditu jarduteko modu baten inguruan.

Hezkuntza-eremurako, ezagutza aditu hori jasotzea laguntza estimaezina da, baina proposamen horiek guztiak gure eremura, ikastetxe bakoitzaren testuingurura, ikasleen hezkuntza-premietara eta haien ingurukoetara eraman behar dira. Ematen diren ideia batzuek zailtasunak izan ditzakete eskola-ingurunean aplikatzeko; beste batzuek, berriz, ez dute zerikusirik eskolan lan egiten duenaren lanbide-esperientziarekin, hizkuntzatik hasita. Sortu diren jatorrizko testuinguruaz jabetu behar dugu. Nolanahi ere, López Bragado doktoreak oso ondo ezagutzen du eskola-testuingurua, eta kontuan hartu du hemen eskaintzen diren dokumentu batzuk idatzi dituenean.

Halaber, lege-esparruak zer dioen eta ikuspegi juridikotik esku-hartze seguruak garatzeko zer neurri hartu behar ditugun jakin behar dugu. Hizkuntza hori ere desberdina da eskolan erabiltzen denarekin alderatuta; horregatik, gauza bera eskatzen dugu: Mikel Casasek, Hezkuntza Saileko aholkulari juridikoak, partekatzen dituen informazioa eta iradokizunak eskola-testuingurura itzultzea.

Krisian jarduteko jardunbide egoki bat adostasun orokorretan oinarrituta dago. Ikaslearekin berarekin eta bere familiarekin hasita, esku-hartze taldean, klaustroan eta Ordezkaritza Organo Gorenean (OOG). Krisian jarduteko protokolo orokorrak egiteko ekintzak adostea eta Antolakuntza eta Jarduera Araudian (AJA) sartzea, familia eta ikasleekin adostasun informatuak lortzeko, dagokien guztiaren berri ematea, jarduketa garrantzitsuenei buruzko erregistro nahikoak izatea, erreferentziatzeko ikuskatzailea informatuta edukitzea.

Hemen iradokitzen dena ondo aplikatzen dela bermatzeko, klaustro bat eta esku hartzeko talde gai eta trebatu bat behar dira. Edozein hezkuntza-ekintzatan bezala, informazioa eta oinarritzko ezagutza sendoa izateak, jarduteko modu partekatu batean, praxi txarra izateko aukera murrizten du eta hezkuntza-arrakasta izateko aukera areagotzen du.

Material horiek eta beherago planteatzen diren beste jarduketa batzuk ez dute zentzurik ikastetxera eta ikasgelara iristen ez badira (ikastetxeetan esku hartzen ari den profesional batek gurekin partekatu zuen bezala). Hori lortzeko modu bat prestakuntza-plan baten proposamena egitea da. Hasteko, material horiek aurkeztuko zaizkie ikastetxeei datorren ikasturtean, bai eta bere garaian informatuko diren beste ekimen batzuk ere.

Beharrezkoa da protokolo on bat egitea, baina ez da nahikoa esku-hartzeak zentzua izan dezan. Premiarik larrienarekin hasteak ez du praktika ona agortzen. Izan ere, protokoloak proposamen globalago baten zati izan behar du beti, eta proposamen hori Norbanako Jarduera Plana (NJP) batean zehaztu behar da.

Ikaslearekin eta ikaslearen interakzio-ingurunearekin curriculum-, araudi- eta tutoretza-neurriak zehaztu behar dira. Horrela, baldintzak eta estaldura sortuko ditugu jokabide-gainezkatzeak murrizteko eta ikaskideekin parte hartzea eta ikastea posible izateko. Horrela, NJP prebentziozkoa da, eta, aldi berean, proaktiboa. Ikasleak agenda hori ezin du krisialdi ulertezinen ondorioz markatu; gure hezkuntza-erantzuna laguntza-multzo batean gauzatzen da, eta laguntza horiek eusteko egitura bat eratzen dute, jokabide-krisiak murriztu daitezzen.

Beste alde batetik, krisian dagoen protokolo baten lorpen-adierazle nagusia hura aplikatu behar ez izatea da, ikasleak ondoezaren edo frustrazioaren aurrean bere buruarekiko eta bere inguruko pertsonetikiko errespetuzko portaerekin erantzun baitezake.

Baina protokoloa aplikatzen dugun bitartean, egindakoa ebaluatzea ezinbestekoa izango da; izan ere, lehenengo faseak zorrotzasunez gauzatzen ditugun heinean, esku-hartze zailagoak saihestuko ditugu. Halaber, zenbait fasek, hala nola ondoren gainezka egitea adierazten duten jokabideak goiz identifikatu eta esku hartzeak edo distrakzio- edo hitzezko deseskalatze-teknikak, euspen fisikoa aurreikusiko dute edo ez da beharrezkoa izango.

Gatazkak elkarlanean konpontzeko eredua, praktika nola gauzatzen diren jakitea eta menderatzea izan daiteke protokoloa bera aktibatzea saihestuko duten ekintza prebentiboenetako bat. Hori ezagutza teknikoarekin lortzen da, bai eta praktikan aplikazio ugariarekin ere, eta ondoren taldean kontrastatzen dira etengabe hobetzeko.

Zentroetako batzuek protokolo orokorrak edo espezifikoak partekatu dituzte. Zure prestutasuna eta eskuzabaltasuna eskertu besterik ezin dugu egin. Hori da egin dezakegun beste bideetako bat, arrakasta-esperientziak eta jardunbide egokiak ikastetxeen artean partekatzea funtsezko baliabidea izan daiteke.

Ikastetxe bakoitzak aurre egin behar izan dien erronken arabera jardun du. Egoera horiei nola erantzun zaien erakusten duten adibideak eskaini nahi dira. Ez dute funtzionamendu-eredu izan nahi, ez eta aurretik garatu den guztiarekin bat datozenak ere. Ikastetxe bakoitzaren errealitatean aplikatzeko bide posible bat eskaintzen digute.

Azkenik, proposatzen diren baliabide guztiak behar bezala erabiltzeko deia egiten dugu: arretaz irakurri behar da, akordio orokorrak hartu behar dira, praktika arduratsua eta zuhurra egin behar da, egindakoaren ebaluazioa egin behar da. Hori guztia prestakuntza onarekin osatuta, jardunbide egokia ziurtatuko dugu.